

TİP'Lİ KADINLAR

ONLAR ÖRGÜTLÜ, SEN DE ÖRGÜTLEN!

Tarih boyunca ailenin sürdürülebilmesi için gerekli olan bakım emeği kadın ile özdeşleştirilmiş; bunun çeşitli veçheleri gerekçe gösterilerek kadın kamusal alanın ve istihdamın dışına itilmiştir. Kadınların iş yaşamına ve hayata katılımı, ev içi emek süreçleri ayaklarına pranga edilerek engellenmiştir. Ev işi yapmakla; koca, çocuk, yaşlı bakımını üstlenmekle, ailenin devamlılığını sağlamakla mükellef kılınan kadınlar gündelik yaşamın dışına itilmiştir. Nesiller boyu devam eden bu döngü; kadını erkekle eşit görmeyen ataerkil bakışın ve kapitalizmin yeniden üretim emeğini kadına yüklediği anlayışın üzerine bina edilmiştir.

1980'lerden itibaren dünyanın her yerinde farklı iktidarlar eliyle yayılan ve üretimin maliyetini işçinin sırtına yükleme maksadıyla ilerleyen neoliberal rejim, işçilerin tüm haklarına saldırdığı gibi kreş hakkına da saldırmıştır. Kadınları eşit yurttaşlar olarak görmeyen, yalnızca yardım vermek ve oy almak istediğinde kadınları muhatap alan AKP iktidarı da bu çizgiyi "layığıyla" devam ettirmiş; iş kanunları esnek ve cinsiyetçi kılınmış, bugün gelinen noktada kreşin elzem bir hak olması dahi konuşulmaz olmuştur.

İşçi sınıfının örgütlü mücadeleler sonunda elde ettiği pek çok kazanımından biri olan kreş, kadınlar için belki de en önemli olanlardan biridir. Kreş, çocukların gün içinde akranları ile sosyalleşebilmelerine ve sağlıklı bireyler olarak yetişmelerine olanak tanırken; aynı zamanda kadının istihdama katılabilmesine, sosyalleşebilmesine, hayata dahil olabilmesine imkân verir. Çocuk bakımının kadının sırtına yüklendiği ataerkil bir sistem içinde kreş her bağlamda kadını özgürleştiren çok kritik bir kazanımdır.

Bu noktada biz kadınlar kreşin ne kadar önemli bir kazanım olduğunu yüksek sesle konuşmalı; elimizdeki kazanımlara sahip çıkmalı, gerek yerel yönetimler düzeyinde gerek istihdam alanında yeni kazanımlar ve cinsiyetçi yasaların değişmesi için mücadele etmeliyiz. Küresel ve ulusal düzeyde kadın düşmanları bu denli örgütlüyken, kadınlar da örgütlenmeli, birlikte mücadele etmelidir.

Çünkü biz kadınlar birlikte mücadele ettikçe çok güzeliz, çok güçlüyüz!

Laiklikten Kadın Emeğine Çok Boyutlu Bir Talep Olarak "Kreş Hakkı"

Ebru Pektaş

Tarihsel bir plandan bakıldığında modern ailenin hatta "çocukluğun" kapitalizmle kazandığı özel bir bağlam vardır. Ortalama insan ömrünün çok daha kısa olduğu ve bunun içinde "çocukluk" diye ayrı bir dönemin düşünülmeyeceği Orta Çağ'dan farklı olarak özgür emekçinin kitleselleştiği, çekirdek ailenin bu ilişkiler içinde özel bir anlam kazandığı modern kapitalist dünyada çocukluk toplumsal bir fenomen olarak doğmuştur.

Emek ordusunun yalnızca günlük biçimde yeniden üretimi değil, nesiller içinde de sağlıklı ve nitelikli hâle getirilmesi kapitalizm için önemli bir unsur olmuştur. Kuşkusuz kapitalizm önceleri "canlı emeğin" kaynağı olabilecek her toplumsal unsuru; çocukları, yaşlıları, hastaları, gençleri, kadınları vs. kâr maksimizasyonuna katmaya çabalamıştır. Bu ilk dönemde yaygın çocuk ölümleri, fabrikalarda sakatlanmalar, yoksul mahalleleri saran bulaşıcı hastalıklar, eğitimsizlik bir toplumsal mücadele konusu hâline geldikçe temel eğitim talebi, çocuklar için ayrıca tıbbi hizmet, bakım ihtiyacı yeni bir çehreye bürünmüştür. Modern toplumun orta-uzun vadeli istikrarı için yeni nesillerin sağlıklı ve eğitilmiş biçimde emek ordusuna katılması gerekliliği kapitalizmin ihtiyaçlarıyla da bütünleşmiştir.

Kreş, okul öncesi bakım ve eğitimin 19. yüzyıla uzanan tarihçesi bu çerçevede ele alınabilir. Yine de özellikle okul öncesi çocuk eğitim ve bakımı 20. yüzyılda toplumsal bir niteliğe kavuşmuştur. Bu mevzi hem kadın mücadelesinin hem de reel sosyalizm uygulamalarının üstünde yükselmiştir. 24 saat ücretsiz kreş, çocuklar için süt istasyonları, oyun bahçeleri, yaz kampları gibi pek çok uygulama başta SSCB olmak üzere reel sosyalizm deneyimlerinde önemli bir politik mücadele konusu olarak belirmiştir. Kadına yüklenen bakım emeğinin kamusal olanaklarla lağvedilmesi için bu mevzi önemli olmuştur. Bunun kapitalist dünyadaki yankıları da özellikle refah devleti, sosyal devlet uygulamalarıyla 1945 sonrasında daha net gözlenir hale gelmiştir. 1980'li yıllarla birlikte devletin üstünde bir yük olarak görülen başta bakım emeğinin kamusal olanaklarla karşılanması hizmetleri bir bir lağvedilmiştir. Gelişmiş kapitalist ülkelerde bile "çocuk bakımının" en yoğun dönemi olan okul öncesi dönem, annelerin bireysel sorumluluklarına havale edilmektedir. Kadını iş yaşamından, akademik kariyerden, toplumsal yaşamdan alıkoyan bu dev "görünmez emek" önemli bir politik mücadele konusudur.

Ayrıca ucuz ya da ücretsiz kreşe ulaşamama sorunu yalnızca kadını ezen bir durum değildir. Çocuk hakları açısından da bu tarihsel bir gerilemeyi işaret eder. Çocukların bilişsel, motor, özbakım, sosyal, dil özelliklerini geliştirmesi ancak ev dışında sağlıklı biçimde mümkün olabilir.

Türkiye'de kreş sorunu

Kavramsal bakımdan 0-36 aylık çocuklara hizmet veren kurumlara kreş, bunu 36-72 aylık çocuklar için yapanlara ise gündüz bakım evi, 36-66 ay arasındaki çocukların eğitimi için açılan okullara ise anaokulu deniliyor. Ülkemizde bu kurumlar Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlıdır.

"...devlet kurumlarında ödeneklerin kesildiği 2007 yılından itibaren kamuda 492 olan kreş sayısı 118'e düşmüş durumdadır. Özel kreşler hem pahalı ve erişimi zor hem de denetimsiz ve güvenlikten yoksundur. Kadın ya çalışmak ve belki de tüm maaşını kreşe vermek ya da evde çocuğuna kendi bakmak gibi bir dayatma ile karşı karşıya kalmaktadır. "Kutsal aile" propagandası ise bu dayatmanın harcı işlevi görmektedir. Yine çalışan kadının anne olduğu için suçlaştırılması bu söylemin bir parçasıdır."

Ancak ülkemizde 0-3 yaş arası çocuklara hizmet eden, halka açık, ücretsiz bir kurum yok. Dahası kanunlara göre böyle bir kamusal hizmet zorunluluğu da yok. Yani doğum izni bittikten sonra yaklaşık 2,5 yıl çocuğun bakımı tümüyle anneye ya da ailedeki diğer kadınlara kalıyor. Son verilere göre 13,3 milyon kadının çocuk bakımı gerekçesi ile iş bile arayamadığı düşünülürse bunun ne kadar dev cüsseli bir toplumsal sorun olduğu daha iyi anlaşılabilir. Çocuk bakmak zorunda olduğu için tek bir erkek bile iş aramaktan geri kalmazken milyonlarca kadın çaresiz biçimde eve kapanmış durumdadır.

Çalışma yaşamında başka bir eşitsizlik de vardır. Örneğin yasalara göre kamuda ve özelde 150'den fazla kadın çalışanı olan iş yerlerinin kreş açma zorunluluğu bulunmakta. Çocuğu için bakım hizmeti talep etmek yalnızca kadın ebeveynlerin sorunu mudur? Yasalar öyle görmektedir. Dahası bu yasaların uygulanmaması için de türlü çabalar sergilenmektedir. Kadın işçi sayısını 150'nin altında tutmak veya kreş açmamak için daha az maliyetli olan para cezalarını ödemek gibi...

Çocuklar açısından bu eşitsizliğin faturası daha az değil. Türkiye'de 2 yaşından küçük her iki yüz çocuktan sadece biri bir kurumda bakım hizmeti alabiliyor. 3-5 yaş grubundaki çocukların sadece üçte biri bir kuruma erişebiliyor yani 3-5 yaş grubunda üç milyona yakın çocuk hiçbir hizmetten yararlanmıyor.

AKP rejimi en az 3 çocuk baskısını sürdürürken oldukça ikiye bölünmüş biçimde bakım emeği için kamusal desteği günden güne yok etmektedir. Örneğin devlet kurumlarında ödeneklerin kesildiği 2007 yılından itibaren kamuda 492 olan kreş sayısı 118'e düşmüş durumdadır. Özel kreşler hem pahalı ve erişimi zor hem de denetimsiz ve güvenlikten yoksundur. Kadın ya çalışmak ve belki de tüm maaşını kreşe vermek ya da evde çocuğuna kendi bakmak gibi bir dayatma ile karşı karşıya kalmaktadır. "Kutsal aile" propagandası ise bu dayatmanın harcı işlevi görmektedir. Yine çalışan kadının anne olduğu için suçlaştırılması bu söylemin bir parçasıdır.

Bu koşullarda kreşin kamusal bir hak olarak savunulması oldukça önemli hâle gelmektedir. Çarpıcı bir veri şudur ki bir ülke nüfusuyla yarışacak büyüklükteki İstanbul'da bile yaklaşık 50 belediye kreşi ve bu kreşlerde yaklaşık 3 bin çocuk vardır. AKP, "büyükanne projesi" gibi uygulamalarla (10 ilde torununa bakan 6 bin 500 büyükanneye bir yıl boyunca aylık 425 TL ödenmesi) kreş talebini yok saymakta ve göz boyamaktadır.

Kreşin kamusal bir talep olarak öne sürülmesi oldukça hayatidir. Zira çocuk bakımı gibi bir alanın sermayenin kâr mantığına terk edilmesinin ne büyük acılara mal olduğu ortadadır. 2017 yılında İzmir Çiğli'de kreş servisinde unutulduğu için havasızlıktan boğulan Alperen bu acı örneklerden biridir. Sermayenin kâr hirsinin da maliyetten kaçınan tedbirsizliğinin de sınırı yoktur.

Olmayan kreşin yerini kuran kursları dolduruyor

Daha kötüsü, olmayan kreşin yerini bir kısmı MEB ile anlaşmalı kuran kurslarının doldurmasıdır.

2001'de Türkiye'deki toplam Kuran kursu sayısı 3 bin 699 iken 2019 yıllarında 18 bin 675 olmuştur. Diyanet Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün verilerine göre, 2014 yılından bugüne, 6 yaşından küçük 464 bin 638 çocuğa dinî eğitim verilmiştir. Fiziki koşulların dört yaşındaki çocuklar için uygun olmadığına ilişkin hakkında çok sayıda rapor olan dört-altı yaş Kuran kurslarında eğitim alan çocuk sayısı da altı yılda yarım milyona dayanmıştır. Dolayısıyla bugün "kreş hakkı" demek aynı zamanda "laiklik" demektir.

Devletin verilerine göre 13,3 milyon kadın, çocuk bakma yükünden, ücretsiz bir kreşe ulaşamadığından iş bile arayamıyorsa, kreş yalnızca kreş değildir. Erkek şiddetinin gemi azağına aldığı bir ortamda milyonlarca kadın işsizse, baba-koca eline bakmaya mahkumsa, evdeki tiranlığa hapsedilmişse, kreş yalnızca kreş değildir. Dolayısıyla laiklik ile bakım hizmeti talebi, bakım hizmeti mücadelesi ile kadının çalışma hakkı, "ekonomik bağımsızlık" ile özgürlük ve yaşam tarzı sorunları arasında hayati bir bağ vardır.

Bu çerçevede taleplerimizi yükseltmeliyiz: Her mahallede ve her iş yerinde ücretsiz, nitelikli, 24 saat erişilebilir kreşler açılmalıdır. İş yerleri kreşleri için zorunluluk kadın çalışan sayısı üzerinden değil, ebeveyn sayısı üzerinden tutulmalıdır. Denetim mekanizmasının güçlendirilmesi ve yasal boşlukların yok edilmesi gereklidir. Yerel yönetimlerin kreş açması için yerel yönetimler yasasında gerekli değişiklikler yapılmalıdır. Okul öncesi dini eğitime son verilmeli, buraya aktarılan kamusal kaynaklar kreş için harcanmalıdır. Erken çocukluk bakımında baba için -anneye devredilemez- ücretli ebeveyn izni gibi uygulamalarla toplumsal cinsiyet eşitliğini hedef alan politikalar geliştirilmelidir.

Banlatılan Bizim Hikâyemiz

Sayime K.

Ülkemizde kadın olmak çok zor, özellikle çalışma hayatında olan kadınlar için bu zorluklar daha da büyük. Sürekli kendimizi koruma ve kollama gibi duygular içerisinde görevlerimizi yapmak zorunda kaldığımız bir gerçek. Aynı zamanda erkek egemen bir toplumda yaşıyor olmamız nedeniyle her türlü zorbalık ve haksızlıklarla mücadele ederek haklarımıza sahip çıkmak zorunda kalıyoruz.

İşçi babanın ve ev emekçisi annenin dört çocuğunun ikincisi olan ben, lise yıllarında tatillerde babama maddi olarak yardımcı olmak için kendi isteğimle başladım çalışma hayatına. Lise öğrenimi sonrasında da devam ettim. Uzun süre özel bir firmada çalıştıktan sonra özellikle babamın, çalışma saatlerimin uzun olmasına itiraz etmesi sonucunda istemediğim hâlde, babamı üzmemek adına, bir kamu kurumunun açmış olduğu sınavı kazanarak 1987 yılından itibaren bir kamu kuruluşunda çalışmaya başladım. Altı yıl sonra kardeşimin üniversite eğitimi için başka bir ilde ikamet etmesi gerektiğinde ben de bu vesile ile iller arası tayin talebinde bulundum. Kısa bir zaman sonra da memleketimden ve ailemden ayrı, kardeşimle birlikte yaşamaya ve çalışmaya devam ettim. Aileden ayrı tanımadığım büyük bir şehirde yaşamak ve çalışmak, hayata sıfırdan başlamak gibi zorlukları da beraberinde getirdi.

Ülkemizde iki kadının ailesinden ayrı yaşamasının zorluklarını, içinde bulunduğumuz toplum tarafından sürekli takip altında olmak yetmezmiş gibi çalışma ortamında da (sanki ceza verir gibi) en zor şartlarda çalışmak zorunda bırakılarak yaşadım. İş yükünün çok olması nedeniyle sürekli fazla mesai yaparak ve çoğu kez hafta sonu tatillerinde de dairede bulunarak iş yükünü azaltma çabasına girdim. Bu nedenle evimi her zaman daireye yakın mesafede tercih ettim.

1998 yılında yani göreve başladıktan 11 yıl sonra yükselme sınavına girerek şef olma hakkını kazandım. Ancak atama işlemleri kadro yetersizliği nedeniyle gelecek zamana bırakıldı. Açılacak olan boş kadrolara ilişkin atamanın, sınavdaki başarı ve tahsil durumu dikkate alınarak yapılacağını düşündüğümünden, hiçbir zaman kaygı duymadım. Fakat bir süre sonra benden az puan alan lise mezunu bir erkek arkadaşın kurumdaki erkek yöneticilerinin yardımı ile boş kadroya atamasının yapıldığını üzülerek ve isyan ederek öğrendim. Bu olaydan sonra hakkımı aramak adına çeşitli girişimlerde bulundum. Bu girişimlerim hem sonuçsuz kaldı hem de kurumdaki er-

kek idareciler iş yükümü sürekli arttırarak ve yeterli sayıda memur vermeyerek yıldırma politikasına uzun süre devam ettiler. Her zorluğun altından kalkacağımı bildiklerinden başka servislerin iş yükünü de ilave ettiler. Bu süreçte fiziksel ve ruhsal sağlığım önemli ölçüde etkilendiğinden birkaç kez cerrahi müdahale yapılmak zorunda kalındı. Çalışma yükünün azaltılması için yaptığım tüm başvurulara kulak tıkadıkları gibi etek boyum mesele edildi, raporlu olduğum süreçte işlerin aksamasına sebebiyet verdiğim iddia edilerek savunmam istendi. Bu konular ile ilgili yaptığım savunmalar sonucunda hiçbir şekilde ceza verilemedi. Ancak kurumda sürekli aylak aylak gezen erkek bir arkadaşına bazı dosyaların devrini yaptırmam neticesinde bu erkek çalışan tarafından sürekli sözlü hakaret, tehdit ve tacizlere maruz kaldım. İdarecilere bu durumu iletme rağmen hiçbir yaptırım olmadığı gibi savcılığa müracaat etmem önerilerek yalnız bıraktım.

Sonraki yıllarda FETÖ suç örgütü yanlısı erkek idarecilerin kuruma gelmesi ile bu baskılar daha da artmaya başladı. Bu arada yeniden açılan görevde yükselme sınavını 4. kez kazanarak aileme yakın il tercihimin onay işlemleri için beklemeye başladım. Bahse konu idarecilerin koridordan geçtiklerinde, o sırada çalışıyor olduğumdan, görüp ayağa kalkmadığım ya da düzenledikleri yemek, etkinlik ve Cumhurbaşkanını karşılamak gibi organizasyonlarda bulunmadığım gibi saçma gerekçelerle sürekli savunmam istendi. Bu süreçte de ceza veremediler ancak yıldırma politikaları devam etti. Şef pozisyonuna hak kazanmış ancak kadro bahanesiyle atanmayan, uzun yıllardır deneyim sahibi bir kadın çalışan olmama ve ailemin yaşadığı yere kadro beklediğimin bilinmesine rağmen başka bir servise, banko memuru olarak görevlendirmem yapıldı. Bir süre burada çalıştıktan sonra beklediğim tayin geldi ve 23 yıl görev yaptığım ildeki kurum ile ilişiyimi keserek oradan ayrıldım. Bu idareciler 2016 yılından sonra görevden alındı.

Çalışma hayatımdaki erkek şiddetinin siyasi görüşümle paralel, sendikal faaliyetler içerisinde aktif bulunmam ile bağlantılı olduğunu göz ardı etmemek gerektiğini belirtmek isterim. Erkek egemen toplumda şiddetin her alanda görüldüğü bilinmektedir. Biz kadınlar her zaman güçlü ve korkusuz olmak zorundayız. Siyasi görüşüm nedeniyle aile içerisinde erkek kardeşimden dahi şiddete maruz kalmama rağmen hiçbir zaman düşüncelerimi ifade etmekten, haksızlıklar karşısında mücadele etmekten korkmadığımı belirtmek isterim.

Onay Kültürü Nedir?

Duygulara ve cinselliğe dayalı tüm ilişkiler ve ilişkilenebilirlikte rızanın varlığının sorgulandığı ve konuşulduğu bir iletişim biçiminin toplumda yerleşmesi. Onay kültürü, her zaman ve her koşulda cinsel davranışlara onay verilmesi demek değildir. Aksine; her zaman ve her koşulda, bir cinsel davranışa yönelik olumlu onayın olup olmadığının sorgulanması ve kişilerin birbirinin sınırlarına saygı duymalarına dayalı bir iletişimin o toplumun kültürüne yerleşmesi demektir.

*Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği, Kavramlar Sözlüğü

EYLEM GÜNLÜKLERİ

20 Temmuz / Türkiye

Danıştay'ın İstanbul Sözleşmesi'n-den çekilme kararına ilişkin açılan iptal davasını hukuksuzca ve tamamen siyasi olarak reddetmesi üzerine alanlardaydık.

23 Temmuz / Gaziantep

Gaziantep'te "İstanbul Sözleşmesi'ni değil, cinayetleri engelle" demek için bir araya geldik.

23 Temmuz / Mardin

Mardin'de, #İstanbulSözleşmesiBizim demek için Karayolu Parkı'ndaydık.

23 Temmuz / İstanbul

İstanbul Sözleşmesi ile ilgili Danıştay kararını tanımadığımızı söylemek için Kadıköy'deydik.

25 Temmuz / İstanbul

Direnen ETF işçilerinin yanındayız!

25 Temmuz / Sakarya

Sakarya Kadın Platformu'nun çağrısıyla bir kez daha Danıştay'ın İstanbul Sözleşmesi ile ilgili kararını tanımadığımızı söylemek için bir araya geldik.

26 Temmuz / İstanbul

Koç Üniversitesi işçilerinin yanındayız, direniş kazanacak!

30 Temmuz / İstanbul

Parti Meclisi üyemiz Bilge Seçkin Çetinkaya, Kadın İşçi'nin YouTube kanalında konuştu; TİP'li Kadınlar, kadın emeğinin gerektiği ciddiyetle siyasette ele alınması, alan kazanması için mücadele ediyorlar.

30 Temmuz / Antalya

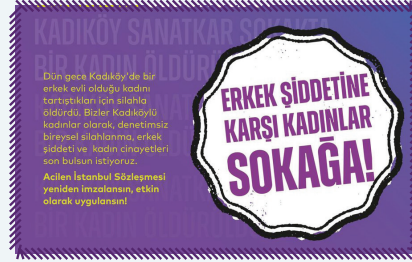
Antalya'da kadınlarla piknikte bir araya geldik.

3 Ağustos / İstanbul

Kadıköy ilçe örgütümüz İstanbul Sözleşmesi ile ilgili bildiri dağıtımı yaptı.

13 Ağustos / İstanbul

Erkek şiddetine karşı sokağa Sanatkarlar Sokağı'ndaydık.

13 Ağustos / İstanbul

TİP'li Kadınlar Ali Suavi Sokak'ta Mihriban Arduç için isyanımızın sesini yükselttik!

27 Ağustos / İstanbul

Kadın katillerini tutuklamayanlar Gülşen'i bir günde tutukladı. Bu adaletsizliğe karşı "itaat yok isyan var" demek için bir araya geldik!

27 Ağustos / Antalya

"Gülşen serbest bırakılsın!" demek için bugün TİP'li Kadınlar olarak Antalya Kadın Platformu'nun düzenlediği basın açıklamasında bir araya geldik.

29 Ağustos / Eskişehir

Eskişehir Demokratik Kadın Platformu'nun çağırısı ile Gülşen'in tutuklanması ile ilgili meydanlardaydık.

6 Eylül / İstanbul

İranlı göçmen kadına cinsel saldırı davasında "Arkadaşımız yalnız değildir" demek için Bakırköy Adliyesi'ndeydik!

ONLAR ÖRGÜTLÜ, SEN DE ÖRGÜTLEN!